

Burhan Günel'in Romanları Üzerine Bir İnceleme

A Survey On Burhan Günel's Novels

Fatih SAKALLI*

Özet

Bu makalede Burhan Günel'in on altı romanı başta yapı, tema, anlatım özellikleri olmak üzere incelenmiş; bu romanların ortak ve farklı noktaları üzerinde durulmuştur. Günel'in romanları genel olarak gerçekçi bir kurgu etrafında oluşturulmuştur. Yazarın, romanlarında bireyden hareketle toplumu anlattığı söylenilebilir. Romanlardaki yapı da bu çerçevede kurgulanmıştır. Bireyin karşılaştığı ve çatışma halinde olduğu insanlar aracılığıyla olay örgüsü düzenlenmiştir. Romanlarında zihniyet başlığı adı altında o dönemdeki zihniyet verilmeye çalışılmıştır. Romanlardaki olaylar, bir başkişi veya birden çok kişinin etrafında oluşturulmuştur. Yardımcı kişiler ise romanda isimleri geçen kişiler olarak düşünülebilir. Romanların mekân ve zamanına bakıldığında ise mekânın farklı işlevler taşıdığı; zamanın kronolojik olmadığı, hatırlamalar ve geriye dönüşlerle olaylar arasında geçişler yapıldığı görülür. Ayrıca romanlarda 1955'ten günümüze kadar Türkiye'nin yaşamış olduğu birçok siyasi ve sosyal hadiseye de değinilmiştir. Temalar açısından Günel'in romanlarına bakıldığında, bir tema etrafında birden çok temanın işlendiği görülür. İşlenen diğer temalar ise ana temayı destekleyecek şekilde düzenlenmiştir. Anlatım bölümlerinde, romanlar bakış açısı, anlatım türleri, anlatım teknikleri, dil ve üslup açısından değerlendirilmiştir. Sonuç başlığı altında ise romanlar hakkındaki

* Öğr. Gör. Dr. Gazi Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü,
fsakalli@gazi.edu.tr

düşüncelerimize yer verilmiştir. Yukarıda özetlenenlerden hareketle Günel'in son dönem Türk romanında, önemli bir yere sahip olduğunu söyleyebiliriz. Bu eserlerde, yakın tarihe göndermeler yapılmakta, eleştirel - gerçekçi anlayış çerçevesinde toplum içindeki birey farklı yönleriyle anlatılmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Burhan Günel, roman, yapı, tema, olay örgüsü, zihniyet, zaman, mekân, şahıs kadrosu, anlatım

Abstract

In this article, sixteen novels by Burhan Günel have been studied with their structural, thematical and narrative characteristic and emphasis has been given on the mutual and different points of these novels. Günel's novels have generally been formed within a realist plot. It can be said that the author writes about the society in his novels by moving from the individual. The structure in the novels have also been structured within this framework. The line of events has been organized through people the individual meets and is in conflict with. The mentality of the era given by is presented under the title 'The mentality in his Novels'. The events in the novel have been formed around a main character or several different people. Decorative people can be thought as people whose names are mentioned in the novel. When the place and time of the novels are studied it is seen that place has different functions, time is not chronological and transitions are made within events with retrospections. In addition, several political and social events that Turkey has gone through since 1955 to our day have been mentioned in the novel. When Günel's novels are studied in terms of themes, it is seen that multiple themes are formed around a theme. The other themes have been organized so as to support the main theme in the narration part, the novels have been evaluated in terms of view, narrative types and techniques, language and style. Our thoughts on the novel have been stated under the headings conclusion. Moving from what has been summarised above, we can say that Günel's novels have an important place in late Turkish novel. In these works, the the individual in society has been narrated with his different characteristics within a critical-realist framework.

Key Words: Burhan Günel, novel, structure, theme, events, mentality, time, place, characters, expression

Roman, Türk edebiyatına Batı'dan gelen edebi bir türdür. 1970li yıllara kadar farklı anlayışlar etrafında gelişen Türk romanı, 1970 sonrasında ise modern roman tekniklerinin kullanıldığı bir anlayış çevresinde çizgisini sürdürür. Fakat 70 sonrasında da geleneğe bağlı, gerçekçi çizgide eserler veren yazarları da görmekteyiz. Bunlardan bir tanesi de makalemize konu olan Burhan Günel'dir. Günel, ilk romanını yayımladığı 1972'den günümüze kadar toplam on altı roman yazmıştır hâlâ da yazmaya devam etmektedir. Bu çalışmada yazarın romanları tek tek değerlendirilmiş benzer ve farklı yönleri üzerinde durulmuştur. Yazar'ın romanlarındaki

en belirgin özellik, bireyden hareketle toplum yapısının ve toplumdaki aksaklıkların gösterilmesidir.

Burhan Günel'in romanları ele aldıkları konular itibariyle beş başlık altında sınıflandırılabilir. Yazarın ilk romanı Ökse (1972), üçüncü romanı Yağmurla Giden (1976) altıncı romanı Kalanlar ve Gidenler (1984) ile yedinci romanı Ve O Güzel Kadının Çocukları (1985) 'Birbirini Tamamlayan Romanlar 1' 'nehir roman' olarak ele alınabilir. Yazar'ın on üçüncü romanı Ateş ve Kuğu (2004) ve on dördüncü romanı Güz de Geçer (2008) de 'Birbirini Tamamlayan Romanlar 2' 'nehir roman' olarak düşünülebilir.

Yazarın 'Birey Problemleri ve Toplumdaki Yozlaşmanın İşlendiği Romanlar' başlığı altında sınıflandırabileceğimiz romanlarını ise dördüncü romanı Aksayan (1979), sekizinci romanı Eski Desenler (1986) dokuzuncu romanı Yasak Odası (1987) ve on birinci romanı Ateş Uykusu (1996) oluşturur. Yazar'ın bazı romanlarında da 'Geçmişle – Şimdinin İç İçte İşlendiği' görülür. Bu tarz romanları da beşinci romanı Acının Askerleri (1981) ve on ikinci romanı Bütün Zamanlar'dır. (2002) Ayrıca 'Farklı Tekniklerin Kullanıldığı ve Bağımsız Konuları Olan Romanlar' olarak nitelendirebileceğimiz yazarın ikinci romanı Umut Zamanı (1974) ve onuncu romanı Baraka (1991) da ayrı değerlendirilmelidir.

Yazarın birbirini tamamlayan ilk romanlarında (Ökse, Yağmurla Giden, Kalanlar ve Gidenler, Ve O Güzel Kadının Çocukları) 1955'ten 1972'ye kadar Türk insanının yaşamış olduğu toplumsal olaylar konu edilir. 'Küçük İnsan' söz grubuyla ifade edebileceğimiz toplumun alt tabakasını oluşturan gelir seviyesi düşük insanların bu zaman içerisinde yaşadıkları olaylar ile bu insanların çocuklarının ilerleyen zaman içinde yaşadıkları olaylar, bu romanları birbirine bağlamaktadır.

Yazarın birbirini tamamlayan ikinci romanlarında (Ateş ve Kuğu, Güz de Geçer) 1993 yılındaki Sivas'taki Madımak Oteli'nde otuz yedi kişinin yakılarak öldürülmesi ve bu olayı yaşayan roman kahramanlarından birisinin on bir yıl sonra yaşamış olduğu aşk konu edilir.

Burhan Günel'in 'Birey Problemleri ve Toplumdaki Yozlaşmanın İşlendiği Romanlar' başlığı altında topladığımız romanlarda (Aksayan, Eski Desenler, Yasak Odası, Ateş Uykusu) sevgisizlik yüzünden hayatın içinde kaybolan, kendisiyle olduğu kadar içinde yaşadığı toplumla da hesaplaşma içinde olan, iç dünyasında sıkıntı yaşayan, insanların hayatları konu edilir. Kadın erkek ilişkileri çevresinde insanın hâlleri ayrıntılı bir biçimde ele alınır. 80 sonrasında insanımızın yaşadığı bireysel ve toplumsal yıkımlar, çöküşler anlatılmaya çalışılır.

Yazar'ın 'Geçmişle Şimdinin İç İçte İşlendiği Romanlar' başlığı altında ele aldığımız romanlarında (Acının Askerleri ve Bütün Zamanlar) farklı zaman dilimlerine ait olaylar, hatıralar ve geriye dönüşlerle bir arada verilir. Acının Askerleri'nde (1918-1919/1979 -1980) yıllarına ait olaylar, Bütün Zamanlar'da da (1530 .../1980)

yılına ait olaylar bir arada anlatılır. Bu romanlar ile geçmişle günümüz arasındaki olaylar arasında mukayese yapılır. Bu romanlarda mekânlar ve zamanlar arasında ikilem yaşayan insanlarla karşılaşırız.

Burhan Günel'in 'Farklı Tekniklerin Kullanıldığı ve Bağımsız Konuları Olan Romanlar' başlığı altında ele aldığımız romanlarında (Umut Zamanı, Baraka, Ahtapot, Çakalkaplan) anlatım ve kurgu bakımından farklılıklar görülür. Umut Zamanı romanının kurgulanışı farklıdır. 'Öncesi' ve 'Sonrası' adlı iki bölümden oluşan romanda 'Sonrası' bölümü 'Öncesi' bölümünden önce anlatılarak farklı bir teknik denenir. Baraka'da ise birden çok kişinin hayat hikâyesi ele alınır ve her biri ayrı bir hikâye niteliğindeki bu bölümler bir araya getirilerek roman oluşturulur. Ayrıca her bölüm, o bölüme ismini veren kişi tarafından nakledilerek birden çok anlatıcı bir arada kullanılır. Yazarın on beşinci romanı Ahtapot da 12 Mart 1971 olgusu işlenmektedir. Bir dönem romanı olarak da adlandırılabilir Ahtapot yaşanmış gerçekliklerden hareketle kurgulanmıştır. Romanda sıkıyönetim süresince takip edilen, tutuklanan, işkence gören, kullanılan, kimliği belirsiz kişilerce öldürülen, kısacası hayatları, yuvaları darmadağın olan birçok insan ve bunların yaşadıkları anlatılmaktadır. Günel'in on altıncı ve son romanı Çakalkaplan'da ise yazdıklarından ve sanatsal yaratılarından başka bir gayesi olmayan asker emeklisi bir yazarın bu sebeple eski meslektaşları tarafından izlettirilmesi ve sakıncalı bir insan olarak algılanması anlatılır.

Bu genel değerlendirmeden sonra Günel'in romanlarını bir bütün olarak değerlendirmek gerekir. Günel'in romanlarını zihniyet, yapı (olay örgüsü, kişiler, mekân, zaman), tema ve anlatım özellikleri açısından aşağıdaki gibi değerlendirmek mümkündür.

Burhan Günel'in Romanlarında Zihniyet

"İnsana özgü etkinlikler, dönemlerinin her bakımdan izlerini taşır. Yaşanan sosyal ve siyasal olaylar, dönemin kültürü ve sanat zevki, yaşama biçimi, eğitim anlayışı, inanç sistemleri, gelecek endişesi sanata özgü etkinliğin içerisine ister istemez siner. Bundan dolayı her sanat eseri, oluşturulduğu zaman diliminden bazı özellikleri yansıtmak durumundadır. Anlatma esasına bağlı edebi metinler de yazıldıkları dönemin sosyal, ekonomik ve siyasal yapısını; sanat anlayışını çeşitli bakımlardan yansıtır. Tarihsel ve sosyal olandan yararlanarak dille gerçekleştirilen bir sanat eseri olan edebi metinlerin dönemlerinin zihniyetinden izler taşımaları kaçınılmazdır. O dönemde geçerli olan sanat zevki ve anlayışına uygun yazılmışlardır, dönemin dil ve kültürünü kullanarak ortaya konulmuşlardır." (Aktaş, 2005: 170) Burhan Günel'in romanları da yazdıkları dönemin zihniyetini verir. Yazarın romanlarında dönemin siyasal, sosyal ve ekonomik yapısını görmek mümkündür. Yazar, 1955'ten 2012'ye kadar geçen elli yedi yıllık bir zaman içerisinde Türk toplumunun yaşadığı olayları (57 seçimleri, 12 Mart Muhtırası, 68 Kuşağı, Almanya'ya Göç Olgusu, Kıbrıs Barış Harekâtı, 12 Eylül Darbesi, Sivas Olayı vb.) ve bu olay-

lardan etkilenen insanlarımızı romanlarında işlemeye çalışır. Bunun yanında geçmişle şimdinin iç içe işlendiği romanlardan Acının Askerleri'nde Kurtuluş Savaşı yıllarını, Bütün Zamanlar da ise Kanuni Sultan Süleyman dönemine ait olayları kurgular. Kısacası Burhan Günel'in romanlarının, Türkiye'nin son elli yılını yaşayan insanlarımızı anlattığını ve bu insanlarımızın yaşadığı farklı hâlleri ortaya koyma zihniyetiyle yazıldıklarını ifade edebiliriz.

Zihniyet ile romanlarda hangi problemler üzerinde durulduğu anlatılmak istenir. Burhan Günel'in ilk romanlarında (Ökse 1972), Umut Zamanı (1974) ve Yağmurla Giden'de (1976) çevre – kentleşme – sanayileşme kelimeleri etrafında dönemin sosyal ve ekonomik yapısı gözler önüne serilir. Ökse ve Yağmurla Giden'de 1955 – 1958 yılları arasında geçen olaylar anlatılır. Bu romanlarda sanayi bölgelerine göçün arttığı yıllarda kasabadan kente göç eden Mehmet Efendi ve ailesinin yaşama mücadelesi konu edilir. Gecekondu mahallesinde yaşayan yoksul insanların hayatlarının işlendiği bu romanlarda, 'Küçük insan' söz grubuyla ifade edebileceğimiz toplumun alt kesimini oluşturan insanların yaşadıkları ile dönemin sosyal ve ekonomik yapısı gözler önüne serilir. Yazarın ikinci romanı Umut Zamanı'nda ise yetmişli yıllarda İskenderun'un Paç semtinde oturan dar gelirli insanlarımızın Almanya'ya gitme özlemleri üzerinde durulmaktadır. Bu romanın da aynı zihniyet çevresinde yazıldığı söylenebilir. Bu romanlarda şehirlerin kenar mahallelerinde oturan dar gelirli insanların yaşama mücadelesi bir problem olarak ele alınır. Bu insanlar aracılığıyla 'yoksul insan gerçeği' anlatılmak istenir. Romanlarda bu zihniyetten hareketle vücut bulur.

Yazarın altıncı romanı Kalanlar ve Gidenler'de (1984) 1957 seçimleri öncesinde Akdeniz'de bir kasabanın sınırları içinde yaşananlar anlatılır. Farklı insan manzaralarının verildiği romanda sosyal hayatı yapan değerler ve bireylerin bu değerler karşısındaki tutum ve davranışları romanın zihniyetini oluşturur. Yazarın yedinci romanı Ve O Güzel Kadının Çocukları (1985)'nda siyasi hayatımızda '68 Kuşağı' olarak nitelendirilen kuşağa mensup gençlerin yaşadıkları problem olarak ele alınır. Bu kuşağa mensup gençlerin nasıl harcadıkları işlenerek 70li yıllardaki hayatların özeleştirisi yapılır. Böylece romandaki zihniyet verilmek istenir. Günel'in onuncu romanı Baraka (1991)'daki olaylar 1974 yılında İncirlik Hava Üssü'nde geçer. Romanda bu üstte bir araya gelen insanların dramları problem olarak ele alınır. Farklı dünyalara ait bu insanların kendileriyle hesaplaşmaları ve mutsuzlukları romandaki zihniyete vücut verir.

Yazarın dördüncü romanı Aksayan (1979), sekizinci romanı Eski Desenler (1986), dokuzuncu romanı Yasak Odası (1987) ve on birinci romanı Ateş Uykusu'nda 1980 sonrasındaki toplumumuzdaki çözülme ve insanımızdaki bozulma problem olarak ele alınır. Yazarın ilk romanlarındaki küçük insanlarda gördüğümüz sevgi ve samimiyet, bundan sonraki romanlarda yerini sevgisizliğe ve yapay ilişkilere bırakır. İç dünyasına yönelen bireyin mutsuzluğu ve çöküşü, toplu-

ma yabancılaşan birey, sosyal hayatı yapan değerlerin çözülmesi, bireyin kendisiyle ve çevresiyle hesaplaşması bu romanların zihniyetini oluşturur.

Yazarın beşinci romanı Acının Askerleri (1981) ve on üçüncü romanı Ateş ve Kuğu'da (2004) Kurtuluş Savaşını ve Sivas Olayını yaşamış olan roman kahramanlarının sosyal hadiseler neticesinde çektikleri bireysel acılar anlatılır. İnsanın toplumsal olaylar karşısındaki duruşu vurgulanır. Bu olayların bireyin iç dünyasına yansımaları gösterilir. Bireysel acıların toplumsal acıların bir sonucu olarak ortaya çıktığı düşüncesi problem olarak ele alınır. Böylece romanlardaki zihniyet verilmeye çalışılır. Yazarın on ikinci romanı Bütün Zamanlar (2002)'da dünya üzerinde yıkmaya ve yok etmeye dayalı bir sistemin geçmişten günümüze devam ettiği anlatılmaya çalışılır. Romanda insanların egemenlik ve güç adına birbirleriyle çarpışması ve birbirlerini öldürmesi, günümüzde ise bunun kültürel yollarla yapılması problem olarak ele alınır. Romandaki zihniyeti de bu düşünce oluşturur. Yazarın on dördüncü romanı Güz de Geçer (2008) ile bir aşk etrafında Türkiye'nin dünü ve bugünü sorgulanır. Türkiye'nin yakın tarihine ait sosyal ve siyasi olaylara değinilerek Türkiye üzerinde son kırk elli yılda oynanan oyunlar gösterilmek istenir. Türk topraklarının bölünme tehlikesiyle yüz yüze olduğu gerçeği problem olarak ele alınır. Romandaki zihniyeti de bu problem oluşturur. Yazarın on beşinci romanı Ahtapot (2011) da 12 Mart 1971 deki siyasi süreç etrafında olaylar şekillendirilmiştir. Bu dönemde yaşananlardan hareketle o dönemin zihniyeti verilmeye çalışılmıştır. On altıncı ve son romanı Çakalkaplan (2012) da ise her geçen gün daha çok kirlenen dünyada insan olabilmenin zorlukları şeklinde ifade edeceğimiz bir anlayış romanın zihniyetini belirlemektedir.

Kısacası Burhan Günel'in romanları, Türkiye'nin son elli yıldaki sosyal, siyasi ve ekonomik yapısı içinde bireyi çeşitli yönleriyle problem olarak ele alır. Bu problemlerden hareketle romanlardaki zihniyet verilmeye çalışılır.

Burhan Günel'in Romanlarındaki Yapı Hususiyetleri

“Edebi metnin önemli özelliklerinden birisi de kurmaca bir yapı oluşudur. Her yapı, varlık sebebine, amacına kullanımına göre belirlenen birimlerin bir düzen içerisinde birleşmesiyle oluşur. Anlatmaya ve göstermeye bağlı metinlerde olay örgüsü iskelet durumundadır. Bu birimleri etrafında toplar... Anlatmaya bağlı edebi metinde yapı, olay örgüsü, kişiler, mekân ve zaman gibi birimlerin bir düzen içerisinde birleşmesiyle oluşur.” (Aktaş, 2005: 177)

Burhan Günel'in Romanlarında Olay Örgüsü

Anlatma esasına bağlı edebi metinlerde olay temel unsurdur. “Anlatma esasına bağlı edebi türler, bu arada tabii olarak hikâye ve roman, her şeyden önce itibari bir vakaya ihtiyaç gösterir. Bu sahaya giren edebi eserlerin hepsinde vaka asıl unsur durumundadır.” (Aktaş, 2003: 43) “Olay, herhangi bir ilgi ile bir arada bulunan şahıs kadrosunu oluşturan kişilerin en az ikisinin karşılıklı ilişkisinin so-

nucudur... Olaylar, kurmacaya özgü bir düzen içinde bir araya gelerek romanın, hikâyenin ve diğer anlatmaya bağlı metinlerin olay örgüsünü oluşturur... Olay örgüsü kişiler arasında gelişir, bir mekânda gerçekleşir, belli bir zamanda oluşur ve anlatıcı tarafından anlatılır.” (Aktaş, 2005: 177)

Burhan Günel’in romanlarındaki olay örgüsü, başkişi ve başkişilerin şahıs kadrosundaki diğer insanlarla ilişkileri etrafında gelişir. Yazarın bütün romanlarında olay örgüsü bu biçimde kurulur. Yazarın romanlarının olay örgüsü bakımından gelişme çizgisinin hikâyesini şöyle yapabiliriz.

Yazarın ilk romanı Ökse’de (1972) olay örgüsü, yaşlı Mehmet Efendi ile genç eşi Emine’nin ilişkileri çevresinde gelişmektedir. On iki olay parçası çevresinde oluşan romanda Hatay’ın gecekondulu mahallesinde (Pınarbaşı) yaşayan ve toplumun alt tabakasını oluşturan ‘küçük insan’ söz grubuyla ifade edebileceğimiz yoksul insanların yaşama mücadelesi, Mehmet Efendi’nin ailesi çevresinde anlatılır. İkinci roman Umut Zamanı’nda (1974) olay örgüsü, romanın başkişisi Sedat’ın ilişkileri çevresinde gelişmektedir. Romanın ‘öncesi’ adlı bölümü beş, ‘sonrası’ adlı bölümü ise dört olay parçası etrafında şekillenir. Bu olay parçalarının her biriyle yaşama mücadelesi için maddi imkân arama gayreti içinde olan ‘küçük insan’ Sedat’ın yaşadıkları anlatılır. Üçüncü roman Yağmurla Giden’de (1976) Ökse’deki olayların devamı anlatılır. Romandaki olay örgüsü, romanın başkişisi Emine’nin ilişkileri çevresinde gelişmektedir. Roman beş olay parçası etrafında vücut bulur. Bu olay parçalarında evi ve çocukları için yaşayan genç ve güzel Emine’nin erkeklerle ve kendisini kıskanan kadınlarla mücadelesi anlatılır.

Günel’in dördüncü romanı Aksayanda (1979) olay örgüsü, geçirdiği uçak kazasından sonra sakat kalan genç hava subayı Turan’ın ilişkileri çevresinde gelişmektedir. Altı olay parçası etrafında kurgulanan romanda, Turan’ın yaşadıkları ile bireyin kendisine ve topluma yabancılaşması anlatılır. Yazarın bu romanıyla beraber birey problemlerine eğildiği söylenilebilir. Beşinci roman Acının Askerleri’nde (1981) olay örgüsü, Kurtuluş Savaşı’nı görmüş yaşlı Naim’e’nin ilişkileri çevresinde gelişmektedir. Birinci bölüm yedi, ikinci bölüm sekiz olmak üzere on beş olay parçası etrafında oluşan romanda, Naim’e’nin hayatı ile bireyin dış dünyada yaşadıklarının iç dünyasına etkileri anlatılır. Altıncı roman, Kalanlar ve Gidenler’de (1984) olay örgüsü, Akdeniz’de ismi verilmeyen bir kasabadaki insanların birbirleriyle ilişkileri çevresinde gelişmektedir. Dokuz olay parçası etrafında şekillenen romanda kasabadaki farklı dünyalara sahip insanların yaşadıkları anlatılır. Yazarın yedinci romanı Ve O Güzel Kadının Çocukları’nda (1985) olay örgüsü, ‘68 Kuşağını’ oluşturan gençlerin yaşadıkları ilişkiler çevresinde gelişmektedir. Beş olay parçası etrafında vücut bulan romanda, bu kuşağı oluşturan gençlerin o dönemde yaşadıkları anlatılır. Sekizinci roman Eski Desenler’de (1986) olay örgüsü, kadın - erkek ilişkileri çevresinde gelişmektedir. On olay parçası etrafında kurgulanan romanda, kadın - erkek ilişkileri çevresinde toplum yapısındaki bozulma ve ahlâki

çöküş anlatılır. Dokuzuncu roman, Yasak Odası'nda (1987) olay örgüsü, bozulan insani ilişkiler çevresinde gelişmektedir. Beş olay parçası etrafında oluşan romanda, yıpranan ve bitme noktasına gelen bir evliliğin son zamanları anlatılır.

Günel'in onuncu romanı Baraka'da (1991) olay örgüsü, Kıbrıs Barış Harekâtı sırasında İncirlik Hava Üssü'nde bulunan askerlerimizin yaşadıkları ilişkiler çevresinde gelişmektedir. Üç başlık ve sekiz olay parçası etrafında şekillenen romanda, bu üstte yaşananlar ve bu üstte bulunanların yaşam öyküleri anlatılır. On birinci roman Ateş Uykusu'nda (1996) olay örgüsü, romanın başkişisi 'Adam'ın ilişkileri çevresinde gelişmektedir. Yedi olay parçası etrafında vücut bulan romanda, toplumsal değerlerin çözülüşü ve yıkılışı anlatılır. On ikinci roman Bütün Zamanlar'da (2002) olay örgüsü, Kanuni Sultan Süleyman zamanında ve 1980lerde yaşanan olaylar çevresinde gelişmektedir. Diğer romanlardan farklı olarak beş kavram etrafında kurgulanan romanda, geçmişten günümüze dünya üzerinde yıkılmaya dayalı bir sistemin varlığını sürdürdüğü ve bunun hangi yollarla yapıldığı anlatılır. Yazarın on üçüncü romanı Ateş ve Kuğu'da (2004), olay örgüsü roman başkişisi Burhan'ın yaşadıkları ve tanık oldukları çevresinde gelişir. İki başlık ve sekiz olay parçası etrafında şekillenen romanda, 1993'te Sivas'ta yaşanan olay ve bu olayı yaşayan bireylerin ruh hâlleri anlatılır. On dördüncü roman Güz de Geçer'de (2008) olay örgüsü, roman başkişileri Yalım ve Savil'in aşkı ve onların yaşadıkları ilişkiler çevresinde gelişmektedir. On üç olay parçası etrafında vücut bulan romanda Türkiye'nin yakın tarihinde ve günümüzde yaşadığı olaylar birbirleriyle bağlantı kurularak anlatılır. On beşinci roman Ahtapot da olay örgüsü, roman kişileri Mehmet Saran, Sevgi, Metin, Erdiñç, Faruk, Fevzi, Filiz, Ümit ve diğer figüratif şahıslar etrafında kurgulanmıştır. On dört olay parçası etrafında oluşan romanda 12 Mart 1971 darbesi ve onu takip eden dönemde ismi geçen kişilerin yaşadıkları anlatılır. On altıncı ve son roman Çakalkaplan'da olay örgüsü romanın başkişisi Ferhat Ceylan ve onun yaşadıkları etrafında şekillenir. On bir parçadan oluşan romanda denetim-korku mekanizmasının insanlara neler yaptırdığı ve bunlara maruz kalan bir yazarın yaşadıkları anlatılmaya çalışılır.

Kısacası Günel'in romanlarındaki olay örgüleri toplumun bir ferdi olan bireyler etrafında oluşur. Bireylerin yaşamış olduğu ilişkiler ve bu ilişkiler çevresinde 'insan' ve 'insana ait değerler' üzerinde durulur. Bireylerden hareketle toplum yapısındaki bozukluklar vurgulanmak istenir. Türkiye'nin son elli yıl içinde yaşamış olduğu olaylar ve bu olaylardan etkilenen insanların birbirleriyle ilişkileri ele alınır. Romanlardaki olay örgüleri sözü edilen bu hususlar etrafında bir gelişim çizgisi gösterir.

Burhan Günel'in Romanlarında Kişiler

Romanın temel unsurlarından birisi de kişilerdir. Olay örgüsü kişiler çevresinde ortaya çıkar. Burhan Günel'in romanlarında kişiler, toplumu temsil eden bireyler durumundadır. Bireylerin, duygu, düşünce, davranış ve ilişkileri çevresinde sos-

yal hayata ait değerler yorumlanır. Yazar'ın romanlarında kişiler olay örgüsündeki ağırlıkları itibarıyla iki başlık etrafında toplanabilir. İlk gruptaki romanlarda olay örgüsü bir başkışı etrafında vücut bulur. Umut Zamanı 'Seda', Yağmurla Giden 'Emine', Aksayan 'Turan', Acının Askerleri 'Naime', Yasak Odası 'Burhan', Ateş Uykusu 'Adam', Ateş ve Kuğu 'Burhan', bu biçimde oluşturulmuş romanlardır ve sözü edilen kişiler etrafında olay örgüleri meydana getirilmiştir. İkinci grup romanlarda ise olay örgüleri birden çok kişi etrafında vücut bulur. Ökse 'Mehmet Efendi ve Emine', Kalanlar ve Gidenler 'kasabadaki insanlar', Ve O Güzel Kadının Çocukları '68 kuşağını oluşturan gençler', Eski Desenler 'Ferhat, Tuna, Günseli', Baraka 'Burhan ve diğer askerler', Güz de Geçer 'Baharten Yalım Gülüş ve Savil' bu biçimde oluşturulmuş romanlardır ve sözü edilen kişiler etrafında olay örgüleri oluşturulmuştur. On beşinci roman Ahtapot da birden çok kişi etrafında olaylar şekillenirken, on altıncı roman Çakalkaplan'da yazar Ferhat Ceylan çevresinde olaylar vücut bulmuştur. Yalnızca yazarın on ikinci romanı olan Bütün Zamanlar'da olay örgüsü kavramlar etrafında toplanmış, kişiler etrafında anlatılmamıştır.

Yazarın 1972 yılında yayımlanan ilk romanı Ökse'de Mehmet Efendi ve ailesi çevresinde yoksul insanın hayat karşısındaki tavrı ortaya konmak istenir. Bir ağa çocuğu olan Mehmet Efendi, yaşlı-çirkin-müsrif-sorumsuzluk-tembel-namussuz-duyarsız kelimeleriyle tanımlanabilecek biridir. Roman, yukarıdaki özelliklere sahip olan Mehmet Efendi ile zıt kelimelerle tanımlanabilecek eşi Emine arasındaki çatışma üzerine kurulmuştur. Diğer şahıslar ise Mehmet Efendi ve Emine'nin özelliklerini niteleyecek şekilde romandaki yerlerini almışlardır. 1974 yılında yayımlanan Umut Zamanı yazarın ikinci romanıdır. İskenderun'un Paç semtinde oturan dar gelirli insanların Almanya'ya gitme hayallerinin kurgulandığı romanın başkışı Seda'tır. Romanda Seda'nın gençliğinden itibaren karşısına çıkan bayanlar ve Seda'nın onlarla ilişkileri romandaki olay örgüsünü belirler. Romanda Seda'nın yaşadıkları aracılığıyla yoksul insanların Almanya'ya gitme umutları verilmeye çalışılmıştır. Yazarın üçüncü romanı 1976 yılında yayımlanan Yağmurla Giden'dir. Bu romanda Ökse, romanının devamındaki olaylara yer verilir. Romanın başkışı Mehmet Efendi'nin eşi Emine'dir. Genç, güzel, tutumlu, sorumluluk, çalışkan, namuslu kelimeleriyle tanımlayabileceğimiz Emine'nin yaşadıkları romandaki olay örgüsünün merkezi durumundadır. Romanda kocasıyla birçok konuda anlaşamayan Emine'nin toplum içindeki mücadelesi anlatılmaya çalışılmış, toplum baskısının bir kadının hayatını nasıl etkilediği verilmek istenmiştir.

1979'da yayımlanan Aksayan romanı, geçirmiş olduğu uçak kazası neticesi bacağı aksayan eski bir hava subayının yaşadıkları üzerine kuruludur. Romanın başkışı Turan'ın hastaneden çıktıktan sonraki hayatı ve yaşadıkları olay örgüsünü oluşturur. Kendisiyle ve toplumla çelişkiler yaşayan bir birey olarak karşımıza çıkan Turan, varlığının nedenini anlamaya çalışır. Kazadan sonra bacağı aksadığı gibi insanlarla ilişkilerinde de aksaklıklar yaşar. Romanın sonunda intihar eden Turan vasıtasıyla varlık problemleri irdelenmeye çalışılmıştır. 1981'de yayımlanan

Acının Askerleri romanında Kurtuluş Savaşı yıllarında Hatay'ın işgalini görmüş, işgalin acılarını bizzat yaşamış yaşlı Naime'nin son yılları anlatılır. Sevdikleri tarafından hep üzülmüş bir kadının yaşadıkları romandaki olay örgüsünü oluşturur. Naime'nin kişiliğinde işgalin insan ruhundaki etkileri verilir. Bir anne, anneanne olarak Naime'nin kızı Zeynep ve torunu Nimet'le yaşamış olduğu çatışma üzerinde durulur. Naime'nin yaşadıklarıyla kadınlarımızın belirli olaylar karşısındaki çaresizliği işlenir. Günel'in altıncı romanı olan Kalanlar ve Gidenler 1984 yılında yayımlanır. Bu romanda 1957 seçimleri öncesi ismi verilmeyen bir kasabada yaşanan olaylar anlatılır. Bu roman bir başkişi etrafında değil de birden çok kişinin etrafında vücut bulur. (Çakır Doktor, Sevim Öğretmen, Mustafa, Murat, Tarık, Nihal, Başkâtip, Dul İsmet vd.) 'Kalanlar' ile bütün yaşananlara rağmen kasabada kalmayı göze alabilenler; 'Gidenler' ile kasabada yaşadıkları neticesinde kasabadan ayrılan ya da ayrılmayı düşünenler anlatılmak istenir. Romanda 1957 Türkiye'sinde bir kasabadan kesitler verilerek toplumsal koşulların insan hayatını nasıl şekillendirdiği vurgulanmaya çalışılır.

Yazarın yedinci romanı Ve O Güzel Kadının Çocukları, 1985 yılında yayımlanır. Bu roman '1968 Kuşağı' olarak nitelendirilen genç kuşağın yaşadıkları üzerine kurgulanmıştır. Roman kişileri, Hüsam, Fatih, Ahmet, Hilmi, Halit, Güzin bu kuşağı oluşturan gençler olarak karşımıza çıkarlar. Romanda bu gençler vasıtasıyla bir kuşağın harcandığı anlatılmaya çalışılır. Roman, insan ve insana ait problemlerin toplumsal yönleriyle sorgulandığı bir eser olarak düşünülebilir. 1986 yılında yayımlanan Eski Desenler, yazarın roman içinde roman yazma çabasının görüldüğü bir roman olarak karşımıza çıkar. Bu romandaki olaylar da birden çok kişi etrafında vücut bulur. Romanda bütün her şeyi kurgulayan yazar, romanın başkişisi Ferhat, sevgilisi İlter ve Ferhat'ın yazmış olduğu Eski Desenler romanının başkişisi Tuna ile sevgilisi Günseli sürekli birbirine karışır. Sevgi ve aşkın sorunlarının işlendiği romanda, roman kişileri vasıtasıyla toplumdaki yozlaşma, değerlerini yitirmeye başlayan insanoğlu anlatılmak istenir. Yazarın 1987 yılında yayımlanan dokuzuncu romanı Yasak Odası, otobiyografik bir romandır. Romanın başkişisi Burhan, aslında yazarın kendisidir. Romandaki olay örgüsü Burhan'ın ilişkide olduğu insanlar çevresinde gelişir. 'Yasak Odası' romanı insani ilişkilerinde birbirlerini aldatan, hayatlarını yalan üzerine kuran, gerçek sevgiyi tüketen insanların romanıdır.

Yazarın onuncu romanı Baraka 1991 yılında yayımlanır. Roman, Kıbrıs Barış Harekâtı sırasında İncirlik Hava Üssü'ne tayin olan hava subayı Burhan'ın ve oradaki insanların anılarından oluşan bir eser olarak karşımıza çıkar. Bölümlerin romandaki şahıs isimleriyle ayrıldığı eserde, hayatı yargulayan veya hayatın yargıladığı kişilerin durumları baraka ile ilişkilendirilir. Burhan, Bülent, Erdoğan, İlhan Kendir, Judy, Ayfer, David Koop, Hadiye, Yasa, Bilge, Kevser, Zeynep romandaki ilişkilerin merkezi durumundadırlar. Bu insanların birbirleriyle ilişkileri aracılığıyla insani ilişkilerde karşılıklı sevgi, saygı, güven, emek gibi değer ve duyguların

olması gerektiği vurgulanır. Yazarın on birinci romanı 1996 yılında yayımlanan Ateş Uykusu romanıdır. Bu romanı diğerlerinden farklı kılan özellik romanda hiç bir kişinin isminin olmamasıdır. Romanın başkışisi Adam ve adamın kadınlarla olan ilişkisi, (Eski Sevgili, Karısı, Çilli Kız, Kendi Kızı, Küçük Orospu, Çocuklu Dul Kadın) romandaki olay örgüsünü oluşturur. Adam ve adamın birlikte olduğu kadınlar aracılığıyla toplumdaki çöküş ve yıkım anlatılmaya çalışılır. Romandaki Adam, aslında toplumun bir protatipi durumundadır. Adam vasıtasıyla tüm insanlık anlatılmak istenir. Günel'in on ikinci romanı 2002 yılında yayımlanan Bütün Zamanlar'dır. Gerçekle hayalin, geçmişle günümüzün iç içe geçtiği romanda günümüzdeki Prens Burhan'ın yaşadıkları ile onun büyük dedesi durumundaki Gücerat elçisi Prens Burhan'ın Kanuni Döneminde yaşadıkları anlatılır. Romandaki ilişkiler aracılığıyla küreselleşmenin nasıl ve hangi yollarla gerçekleştirilmeye çalışıldığı ifade edilmek istenir. Geçmişten günümüze insanın insanı yok etme üzerine kurulu bir sistemin var olduğu ve bunun yüzyıllardır devam ettiği vurgulanır.

Yazarın on üçüncü romanı 2004 yılında yayımlanan Ateş ve Kuğu'dur. Roman 1993 yılında Sivas'ta yaşanan yangından hareketle kurgulanır. Olayların merkezindeki kişi yazar Burhan'ın diğer insanlarla olan ilişkisi, yaşadıkları ve tanık oldukları romandaki olay örgüsünü oluşturur. Yazar Sivas'ta yakılanları kuğu'ya onları yakanları ise karabatağa benzetir. Romanda Baharten – İpek ilişkisiyle de romanın aşk boyutu gözler önüne serilmeye çalışılır. Günel'in on dördüncü romanı Güz de Geçer 2008 yılında yayımlanır. Romanın başkışisi bir önceki romanın kişilerinden Baharten'dir. Yangında sevgilisi İpek'i kaybeden Baharten, o acı olaydan sonra kendisini resme vermiştir. Yıllar sonra tanıştığı Hukuk Fakültesi öğrencisi Savil'le büyük bir aşk yaşayan Baharten, romanın sonunda Savil'in köyünde ölür. Romanda bu aşk etrafında Türkiye'nin içinde bulunduğu durum verilmek istenir. Ayrıca Türkiye'nin yakın tarihindeki olaylardan söz edilerek okuyucuya bir mesaj verilmeye çalışılır.

Yazarın on beşinci romanı Ahtapot 2011 yılında yayımlanır. Romanda 12 Mart 1971 sonrasında Erdiç, Süleyman, Metin, Mehmet Saran, Faruk, Coşkun, Ümit, Fevzi Çanlı, Halim Yağız, Metin Yalgızhan, Sevgi Saran, Emel Şimşek, Filiz Şimşek, Işık, Nuran çevresinde yaşanan olaylar ve bunların yansımaları anlatılmaktadır. Yazarın son ve on altıncı romanı Çakalkaplan ise 2012 yılında yayımlanır. Romanda yazar Ferhat Ceylan'ın geçmişte ve günümüzde yaşadıkları anlatılır.

Burhan Günel'in Romanlarında Mekân

Edebi metinlerde olay örgüsünün meydana geldiği yer mekândır. Her edebi metin mutlaka bir mekânda cereyan eder. Burhan Günel'in romanlarında olayların geçtiği mekânlar şunlardır: Yazarın ilk romanı Ökse'deki olaylar Antakya'nın Pınarbaşı Mahallesi'nde geçer. Bu mahalle, benzer gelir seviyesine sahip küçük insanların yaşadığı bir mahalle olarak nitelendirilebilir. Ayrıca romanda şu mekânlardan

söz edildiği görülür: Karaman, İstanbul, Karadeniz Ereğlisi, Zonguldak, Akdeniz, Konya, Ankara, Kazan, Adana, Yenice, Dörtiyol, Antep, Maraş, Adana, Nizip, Kazancı, Finike, Kumluca. Yazarın ikinci romanı Umut Zamani'ndeki mekânları ikiye ayırmak yerinde olacaktır. İlki Sedat'ın ailesinin yaşadığı İskenderun'un Paç adı verilen gecekondu mahallesi, ikincisi ise Sedat ve Gülay'ın yaşadığı, mahallelinin gitmek için düşler kurduğu Almanya'dır. Bu mekânlar, romandaki şahısların yaşama tarzını simgeleyen ve hayata bakışlarını gösteren mekânlar olarak değerlendirilebilir. Paç, bir gecekondu mahallesidir. Almanya ise bu mahallede yaşayan insanların daha iyi bir hayata kavuşmak için gitmek istedikleri düş ülke durumundadır. Darıca, Karaman, Ankara, İzmir, Adana, Diyarbakır, Gerede, Antalya, İstanbul, Mersin, Bartın, Ankara, Topraklık ise romanda sözü edilen diğer mekânlardır. Yazarın üçüncü romanı Yağmurla Giden, Ökse'nin devamı niteliğindedir. Roman, Emine ve çocuklarının Kumluca'dan İskenderun'a yaz tatillerini geçirmek üzere gelmeleriyle başlar. Olayların büyük çoğunluğu Emine'nin evinin bulunduğu Pınarbaşı Mahallesi'nde geçer. Romanda Konya, Mersin, Sarıseki, Payasa, Dörtiyol, Kaş, Antalya, Çukurova, Yenice, Adana, Maraş, Esentepe gibi mekânlardan da bahsedilir. Ayrıca şilep, tren ve hastane, kişilerin ruh hallerini ve izlenimlerini veren araçlar ve yerler olarak düşünülebilir.

Yazarın dördüncü romanı Aksayan, bir hastanede başlar. İstanbul'da olduğu belirtilen hastanenin ismi verilmez. Kaza geçirdiği uçak, ise romanın başkişisi Turan'ın hatıraları vasıtasıyla sık sık hatırlatılır. İstanbul'un çeşitli muhitleri Turan ve Gülden'in vakit geçirdikleri mekânlar olarak karşımıza çıkarlar. Romandaki diğer mekân Turan'ın görmek istediği Paris'tir. Bu mekân kahramanın hayalini kurduğu, özlenen bir mekân olarak da düşünülebilir. Roman'daki diğer mekân Turan'ın kasabasıdır. Turan, İstanbul'dan ayrıldıktan sonra kasabasına geri döner. Bu kasabanın da ismi verilmez. Ayrıca kahramanın kaldığı ev de dekor olarak verilmiştir. Romandaki olaylar kahramanın psikolojik durumuna göre daha çok kapalı mekânlarda geçmektedir. Yazarın beşinci romanı Acının Askerleri'nde mekânlar, geçmişteki ve şimdideki mekânlar olarak sınıflandırılabilir. Naime'nin çocukluğu Kurtuluş Savaşı yıllarına denk gelmiştir. Buldukları şehir Antakya, oturdukları mahalle ise Dutedibi Mahallesi'dir. İskenderun, Kayseri, Karaman, Ereğli, Ankara, Adana vb. birçok mekândan da söz edilir. Son yıllarını torunu Nimet'le geçiren Naime'nin yaşadığı mahalle günümüzdeki mekân olarak karşımıza çıkar. Günel'in altıncı romanı Kalanlar ve Gidenler, 1957 seçimleri öncesinde Akdeniz kıyısındaki ismi verilmeyen bir kasabada geçer. Olayların geçtiği bu kasaba olaylara yön veren, şekillendiren bir mekân kimliği ile karşımıza çıkar. Ayrıca romanda Tahtacı Köyleri, İzmir, Aydın, Antalya, İstanbul, Zonguldak, Devrek gibi birçok mekândan söz edilir.

Yazarın yedinci romanı Ve O Güzel Kadının Çocukları'nda olaylar değişik mekânlarda geçmektedir. Bu mekânlar roman şahıslarının karşılaştığı veya çatıştığı mekânlar olarak düşünülebilir. İstanbul, Ankara, Konya başlıca mekânlar

olarak karşımıza çıkarlar. Ayrıca Meram, Fikirtepe, Yıldızbakkal, Maltepe, Yeşilyurt, Kadıköy, Samatya, Acıbadem, Haydarpaşa, İzmir, Adana, Küçükesat gibi mekânlardan söz edilir. Günel'in sekizinci romanı Eski Desenler'de mekân olarak üç şehrin ön plana çıktığını görürüz. İstanbul, Adana, Ankara. Romanda şahıslar zaman zaman karıştığı gibi mekânlar da karışmaktadır. Bu şehirler roman şahıslarının yaşadıkları yerler olarak karşımıza çıkarlar. Bodrum, Topraklık, Kadıköy, Çağaloğlu, Beykoz, Kavaklıdere, Melendiz Çayı, İhlara Vadisi, Emirgan, İstiklâl Caddesi gibi yerler, romanda sözü edilen diğer mekânlardır. Yazarın dokuzuncu romanı Yasak Odası'nda mekân Ankara'dır. Dar mekân olarak da yazarın evi gösterilebilir. Ayrıca yazarın hatıraları aracılığıyla İstanbul'a dair bilgiler verilir. Romanda Kızılay, Sıhhiye, Yenimahalle, Demetevler, Çiftlik Kavşağı, Devrek, Trabzon, Gölbaşı, Adana, Moda, Kadıköy, Üsküdar, Sakarya Caddesi vb. mekânlardan da söz edilir. Romandaki mekânlar romanın başkişisi yazar Burhan'ın yaşadığı ve anılarını yaşattığı yerler olarak düşünülebilir.

Yazarın onuncu romanı Baraka'da mekân İncirlik Hava Üssü'ndeki askerlerimizin yaşadığı barakadır. Yüzbaşı Burhan'ın tayini İstanbul'dan Adana'daki İncirlik Hava Üssü'ne çıkar. Burhan ve diğer askerlerin yaşantılarının anlatıldığı romanda 'Baraka' bu insanları bir arada tutan mekân durumundadır. Aksaray, Ankara, Bolu, İzmir, Konya, Mersin, Kanada, Almanya, Kayseri, Çankaya, Ermenek, Niğde, New Jersey vb. yerler, romanda sözü edilen diğer mekânlardır. Günel'in on birinci romanı Ateş Uykusu'nda mekân isimleri kullanılmamaktadır. Romandaki mekânlar, kahramanların izlenimleri ve anılarındaki yerler olarak karşımıza çıkarlar. Özgür Çocuk Parkı, mezarlık, hapishane, pastane, hastane, adamın çalıştığı büro, otel sözü edilen mekânlar olarak karşımıza çıkarlar. Yazarın on ikinci romanı Bütün Zamanlar'da mekânlar geçmişteki ve günümüzdeki mekânlar olarak sınıflandırılabilir. Geçmişteki olaylar Kanuni Sultan Süleyman zamanında İstanbul'da ve Hindistan'ın Gücerat eyaletinde geçmektedir. Günümüzdeki olaylar ise İstanbul ve Amerika'da geçmektedir. Villa, Kubbealtı, Divanhâne, Kanada, Avustralya, Yeni Zelanda, Diyarbakır, Halep, Karaman, Çengelköy, Dolmabahçe, Kızıldeniz, Konya, Amasya vb. yerler romanda sözü edilen diğer mekânlar olarak karşımıza çıkarlar. Yazarın on üçüncü romanı Ateş ve Kuğu'da mekân Sivas'taki yangının çıktığı Madımak Otelidir. Bunun yanı sıra Ankara, Amasra, İzmir, İstanbul, İskenderun, Konya, Kayseri, Buruciye Medresesi gibi mekânlardan da söz edilir.

Yazarın on dördüncü romanı Güz de Geçer'e temel olan mekânlar Akbük, Ankara ve Savil'in köyüdür. Romandaki olay örgüsü bu üç mekân etrafında şekillenir. Buna rağmen romanda birçok mekânın ismi geçer. Bu mekânlar arasında Gökyüzü Sahil Sitesi, Muğla, İstanbul, Kumkent, Duisburg, Marmaris, Kuşadası, Resim Galerisi, Urfa, Bahçelievler, Dikmen Keklik Pınarı, Çankaya yer alır. Günel'in on beşinci romanı Ahtapot'ta geniş mekân olarak İstanbul ve Ankara şehirlerini görürüz. Bu mekânların dışında Polatlı, İskenderun, Adana, Mavi Tuna Meyhanesi

gibi mekânların ismi geçer. Yazarın on altıncı ve son romanı Çakalkaplan'da mekân olarak iki şehir ön plana çıkar. Çakallar adlı ilk birimde olaylar İzmir'de Kaplan adlı ikinci birimde ise olaylar Ankarada geçer. Bu şehirlerin dışında Aydın'ın Karacasu ilçesi, Konur Sokak, Kurgu Kültür Merkezi, Hacettepe Hastane'si, GATA, Onkoloji hastanesi gibi birçok mekânın ismi geçer.

Görüldüğü gibi Burhan Günel'in romanlarındaki mekânlar doğup büyüdüğü, yaşadığı yerlerden hareketle oluşturulmuştur. Kendisi bu durumu şu şekilde ifade eder: "Dört kitaplık ırmak romanımın ilk üç kitabı: Ökse, Yağmurla Giden, Kalanlar ve Gidenler, andığım bu gemi yolculuklarımdan izler taşır. Akdeniz kıyısındaki iki ayrı yörede geçirilmiş birkaç yılın tanıklıklarından bolca yararlandığım romanlardır. Umut Zamanı adındaki bağımsız romanım ise tümüyle İskenderun ve Adana'daki yaşamlar üzerine kuruludur... 1971'den beri sürdürdüğüm profesyonel ölçülerdeki yazarlık uğraşımı ve dolayısıyla kendimi, 'bilinçli bir Akdenizli yaratıcı olma' yolunda yetkinleştirmeye çabaladım. 'Acının Askerleri' adlı romanımla Hatay'ın yaşadığı Fransız işgalini; 'Baraka' adlı romanımla Çukurova örneğindeki insanımızla yeni işgalcilerin üssü olan bir toprak parçasında yaşanan ortak 'acı'yı; Ökse, Yağmurla Giden, Kalanlar ve Gidenler, Ve O Güzel Kadının Çocukları, adlarını taşıyan dört kitaplık ırmak romanımla Çukurova'nın, Hatay'ın kısacası Akdeniz Bölgesi'nin ve oradan yansımalarla tüm ilkemizin 1950'lerden başlayarak geçirdiği evreleri (1970 sonlarına kadar) bireysel ve toplumsal gerçekliğin dengeli bireşimini gözeterek anlattım... Akdeniz'in kendine özgü doğası, hem içsel gerçekliğimde hem de yazarlık eylemimde yansımalarıyla, dönüştürülmüş ve özümsemiş gerçekliğiyle yer alıyor. Akdenizli olmasaydım o romanları, öyküleri yazamazdım. Belki yine yazar olurdu ama bambaşka şeyler yazmak zorunda kalırdım. Akdenizlilik, genlerle bana bağışlanmış bir zenginliktir; kısacası, uygar olma, kendini, insanını ve yurdunu sevme bilincidir. Bu bilinci geliştirmeye, ürünlerimle başkalarına aktarmaya çabalıyorum. Bunu yaparken, Toroslar'dan geçip Tarsus üzerinden Çukurova'ya inerlerken, her yolculukta yeniden duyduğum o benzersiz coşkuyu ve onu andıran ama ondan birkaç adım daha önde koşan yaratıcılık heyecanını iliklerime kadar duyuyorum." (Günel, 2006: 39 - 42)

Burhan Günel'in romanlarında yukarıda da ifade edildiği gibi yaşadığı yerlerin mekâna yansımalarını görürüz. Hataylı olan yazarın romanlarında Akdeniz'in çeşitli il ve kasabaları bütün varlığıyla kendini hissettirir. Yazar, bu durumu başka bir yazıda şöyle açıklamaktadır. "Geriye dönüp baktığımda şunları da görüyorum. Hatay ve (daha çok da) Akdeniz, sanatçılığımı çok etkiledi. Ökse – Umut Zamanı – Yağmurla Giden – Acının Askerleri – Baraka adlı romanlarım ve pek çok öyküm Hatay ve Çukurova'da yaşayan insanları ve onların dünyasını anlatır. Bütün yapıtlarımda ise Akdeniz'in güneşi, tuzu, havası, suyu, insanların duyarlılığı egemendir. Toroslar ve Akdeniz annem gibidir; sürekli olarak besler beni, gönderir, bağrına basar, sever, destekler, sonunda alımdan öper, yüreğimi, bilincimi

emzirir. Kısacası dünyayla bağlantım ve sürekli ilişki kurmam Akdeniz ve Toroslar aracılığıyla gerçekleşmiştir. Onlar olmasaydı ben de olmazdım herhalde.” (Günel, 2001: 7)

Yukarıdaki satırlarda Günel’in romanlarında olayların cereyan ettiği mekânlar tek tek sıralanmıştır. Bu mekânlar çeşitli özellikleriyle karşımıza çıkarlar. Yazarın romanlarında peyzaj ve dekorların sıklıkla kullanıldığı görülür. Romanlardaki dekorlar ile kişilerin yaşadıkları, gördükleri çevre anlatılır. Bu mekânlar, roman kişilerinin yaşama tarzını simgeleyen mekânlar olarak da düşünülebilir. Şehir ve kasaba dekorları ile şehirlerin kenar semtleri ile kasabalar, müşahedeye dayanan unsurlar ve bunların düşündükleri ile tasvir edilir. Ayrıca şehirlerin genel görünüşü anlatılırken göze ait ihlasları ifade eden kelimeler sıklıkla kullanılır. Ev dekorları ile kahramanın yaşadığı veya gördüğü mekânlar, zihninde teşekkül ettirdiği düşünce ve hayaller etrafında müşahedeye ait unsurlarla birlikte verilir. Muhelif dekorlar içinde hastane, oda, otel gibi mekânlardan söz edilir. Bu mekânların görünüşü, insan ruhundaki izlenimleriyle birlikte anlatılır. Ayrıca romanlarda tren, uçak, gemi, şilep, taksi gibi ulaşım araçlarının da mekân olarak kullanıldığına şahit oluruz. Bu araçların kullanımı ile roman kişilerinin yolculuk sırasında yaşadıkları, gördükleri duygu ve düşünceleriyle beraber ifade edilir. Romanlardaki peyzajlarla görülen tabii manzara anlatılır. Bu manzaralar anlatılırken görme duygusundan faydalanılır. Renk ve şekil gibi unsurlar kullanılarak manzaralar tasvir edilir. Bu tasvirler, kişilerin zihninde uyandırdığı izlenimlerle beraber verilir. Böylece peyzajlarda objektif ve subjektif unsurların birbirine karıştığı görülür. Yazarın romanlarındaki tabiat tasvirleri ve havada cereyan eden olaylar gözlemlerin bir ürünüdür ve roman kişilerinin ruhi yapısını ortaya koyacak biçimde düzenlenmiştir. Böylece manzaranın şekli tayin edilmiştir.

Kısacası yazarın romanlarındaki peyzaj ve dekorlar, müşahede neticesi kaleme alınmıştır. Yazar gördüğü manzaranın zihninde teşekkül ettirdiği düşünce ve hayalleri de müşahedeye ait unsurlarla birlikte anlatmıştır. Bu hususiyetlerden başka yazarın Acının Askerleri ve Bütün Zamanlar romanlarında geçmişle günümüzdeki olayların iç içe işlendiği görülür. Acının Askerleri’nde Kurtuluş Savaşı yıllarında Hatay’ın işgali, Bütün Zamanlar’da Kanuni Sultan Süleyman zamanında Osmanlı’nın Hindistan’a yaptığı sefer anlatılır. Bu romanlardaki mekânları da o dönemin şartlarını ve yaşayış tarzını ortaya koymak adına ayrı ayrı değerlendirmek gerekir.

Yazarın romanlarındaki mekânlara baktığımızda gelir seviyesi düşük insanların yaşadığı mahalleleri, kasabaları görürüz. Romanlarda İstanbul – Ankara – Adana – Hatay – Konya – İzmir en çok karşımıza çıkan şehirlerdir. Bu şehirler aynı zamanda yazarın hayatını sürdürdüğü yerlerdir. Denilebilir ki yazar yaşadığı, gezip gördüğü yerleri romanlarında mekân olarak kullanmıştır. Günel’in romanlarında mekânlar, sürdürülen yaşama tarzını ifade eden yerler durumundadır. Ya-

zarın romanlarındaki mekânlara bu dikkatle bakmak, romanları anlamlandırma-mıza yardımcı olacaktır.

Burhan Günel'in Romanlarında Zaman

Romanın yapı unsurlarından bir tanesi de zamandır. Burhan Günel'in romanlarında kurgulanan zamanın kendi hayatı ile paralellik gösterdiğini söyleyebiliriz. Yazar, kendi hayatında tanıklık ettiği, yaşadığı olayları romanlarının zamanlarında kurgulamıştır. Onun ilk romanları çocukluk yıllarından izler taşır. Yazarın sonraki romanlarının bazılarında da roman kişisi olarak kendisini kullandığını, kendi yaşadıklarından hareketle romanlarını oluşturduğunu ifade edebiliriz.

Günel'in ilk romanı Ökse'de nesnel zaman bir yıllık süredir. 1955 – 1956 yılları arasındaki zaman diliminin anlatıldığı romanda geriye dönüşlerle kahramanların geçmişlerine gidilir ve zaman bu şekilde genişletilmiş olur. Eserin yazma zamanı ise 1972 yılıdır. İkinci romanı Umut Zamanı'nda yazar, zamanın kullanımıyla ilgili farklı bir teknik dener. Romanı iki bölüme ayıran yazar 'Sonrası' adlı bölümle önce olayların sonrasını, 'Öncesi' adlı bölümle de olayların öncesini anlatır. Romandaki nesnel zaman romanın başkışisi Sedat'ın yaşadıkları etrafında şekillenir. Bu zaman dilimi 19 -20 yıllık bir süreyi içermektedir. Bu uzun zaman dilimi, geriye dönüşler ve zamanlar arasında geçişler yapılarak verilir. Romanda Almanya'ya işçi olarak gidenlerin arttığı bir dönem anlatılır. Eserin yazma zamanı ise 1973 yılıdır.

Yazarın üçüncü romanı Yağmurla Giden'de Ökse'deki olayların devamı anlatılır. Romanda zamanla ilgili net tarihler verilmez. Romandaki nesnel zaman üç aylık bir zaman dilimidir. Fakat kahramanların hatıraları aracılığıyla geçmişe gidilir. Geçmişteki olaylarla bağlantılar kurulur. Romanın yazma zamanı ise 1973 – 1975 yılları arasındadır. Dördüncü roman Aksayan'da zamana ilişkin kesin tarihler verilmez. Romandaki geriye dönüşlerle şahısların geçmişlerini öğreniriz. Romandaki nesnel zaman on - on bir yıllık bir zaman dilimidir. Ayrıca romanda zamanlar arasındaki geçişler de net değildir. Romanın yazılma zamanı ise 1973 – 1978 yılları arasındadır.

Beşinci roman Acının Askerleri'nde geçmişteki ve günümüzdeki olaylar bir arada verilir. Yazar, yaşlı bir kadının Kurtuluş Savaşı yıllarında yaşadıkları ile son yıllarda yaşadıklarını roman başkışisinin hatıraları ile verir. Ayrıca romanda kesin tarihlerde belirtilmemiştir. Mevsim ve ay adları verilerek zamanlar arasında geçişler yapılmıştır. Romandaki nesnel zaman bir yıldır. Romanın başkışisi Naim'e'nin son bir yılını anlatan romanda geriye dönüşlerle ve hatırlamalarla Naim'e'nin geçmişte yaşadıkları da anlatılmaktadır. Romanın yazılma zamanı ise 1976 – 1980 yılları arasındadır.

Yazarın altıncı romanı Kalanlar ve Gidenler'de olaylar 1957 seçimleri öncesinde Akdeniz'de bir kasabada geçmektedir. Romandaki nesnel zaman üç aylık bir zaman dilimidir. Fakat şahısların geçmişlerine ait durumlar geriye dönüşlerle ve

rilmektedir. Ayrıca zaman, romandaki şahısların kararlarında (gitmek – kalmak) önemli bir rol oynar. Romanın yazılma zamanı ise 1982 yılıdır. Yazarın yedinci romanı *Ve O Güzel Kadının Çocukları*'nda '1968 Kuşağı' olarak nitelendirilen bir kuşağın yaşadıkları kurgulanmıştır. Bu sebeple bu roman bir dönem romanı olarak adlandırılabilir. Romandaki nesnel zaman üç yıllık bir zaman dilimidir. Romanda 1969 – 1972 yılları arasında roman kişilerinin yaşadıkları anlatılmıştır. Çağrışımlar ve geriye dönüşlerle geçmişteki olaylar arasında bağlantılar kurulmuştur. Romanın yazılma zamanı ise 1984 – 1985 yıllarıdır. Sekizinci roman *Eski Desenler*'de nesnel zaman üç aylık bir zaman dilimidir. Romandaki olaylar 1974 yılının sonbahar aylarında gerçekleşmektedir. Romanda geçmişe ait olaylar geriye dönüşlerle verilmiştir. Romanda net tarihler yoktur. Zamanlar arasındaki geçişler kopuktur. Romanda şahıs ve mekânlar karıştığı gibi zamanlar da karışmaktadır. Romandaki zaman, aynı zamanda insanlardaki yozlaşmanın da nedeni olarak gösterilir. Romanın yazılma zamanı ise 1972 – 1985 yılları arasındadır. Günel'in dokuzuncu romanı *Yasak Odası*'nda nesnel zaman üç – dört aylık bir zaman dilimidir. Romandaki olaylar bir kış mevsiminde geçmektedir. Romanda kesin tarihler verilmemektedir. Mutlulukları bitiren hüznüleri getiren bir olgu olarak karşımıza çıkan zaman, romanda işlevsel bir rol üstlenmiştir. Romanın yazılma zamanı ise 1987'dir.

Yazar'ın onuncu romanı *Baraka*'da nesnel zaman dört beş aylık bir zaman dilimini kapsamaktadır. Romanda 1974 yılında Kıbrıs Barış Harekâtı sırasında İncirlik Hava Üssü'nde yaşananlar anlatılmaktadır. Romanda kesin tarihler verilmez. Sadece ay isimleri ve mevsimlerden söz edilir. Geriye dönüşlerle kahramanların geçmişlerine dair yaşadıkları verilir. Romanın yazılma zamanı ise 1974 – 1990 yılları arasındadır. Yazar romanını Kıbrıs Barış Harekâtı zamanında yazmış ancak emekli olduktan sonra 1991 yılında yayımlamıştır. Günel'in on birinci romanı *Ateş Uykusu*'nda nesnel zaman beş yıllık bir zaman dilimini kapsar. Romanda zamanlar net değildir. Kesin tarihler verilmez. Olaylar arasındaki geçişler geriye dönüşlerle yapılır. Romanın yazılma zamanı ise 1993 – 1996 yılları arasındadır. On ikinci romanı *Bütün Zamanlar*, geçmişle günümüzün iç içe geçtiği bir romandır. 1930lu yıllarla, 1980li yıllarda geçen romanda, her iki zaman dilimindeki olaylar anlatılır. Romanın isminin 'Bütün Zamanlar' olması da zamanın kullanımıyla ilgilidir. Çünkü roman farklı zamanlarda geçmektedir. Ayrıca romanda geriye dönüşler ve alıntılarla dünya tarihinde önemli yeri olan olaylardan söz edilir. Günümüzdeki olayların anlatıldığı yerlerdeki nesnel zaman dilimi iki haftalık bir süre iken; geçmişteki olayların anlatıldığı yerlerdeki zaman dilimi dört yıllık bir süreyi içermektedir. Romanın yazılma zamanı ise 2000 – 2001 yılları arasındadır.

Yazarın on üçüncü romanı *Ateş ve Kuğu* da geçmişle günümüzün iç içe geçtiği bir roman olarak değerlendirilebilir. Romanda 1993 yılında Sivas'ta yangında ölen insanların yaşadıkları anlatılır. O, olayları bizzat yaşayan roman yazarı olayların üzerinden on yıl geçtikten sonra olayları anlatan bir roman yazmaya karar verir. Romandaki olaylar ileri ve geri gidişlerle anlatılmaktadır. Geçmişteki

ve şimdideki olaylar sürekli birbirinin içindedir. Romandaki nesnel zaman dilimi 1993 – 2003 yılları arasını içeren on yıllık bir süreyi kapsar. Bu zaman dilimi yazarın hatırlamalarıyla, geriye dönüşlerle verilmiştir. Romanın yazılma zamanı ise 2001 – 2004 yılları arasındadır. Günel'in on dördüncü romanı Güz de Geçer, mevsim adlarıyla bölümlendirilmiş bir romandır. Romandaki nesnel zaman on beş on altı aylık bir zaman dilimidir. Bir güz mevsiminde başlayan roman ertesi yılın kış aylarında son bulur. Romanda geriye dönüşlerle Türkiye'nin yakın tarihindeki siyasi olaylardan söz edilir. Olaylar arasındaki geçişler kronolojik olarak devam eder. 2004'ün güz mevsiminde başlayan roman 2005'in kış aylarında son bulur. Romanın yazılma zamanı ise 2004 – 2007 yılları arasındadır.

Yazarın on beşinci romanı Ahtapot'ta 12 Mart 1971'den sonra ülkemizde yaşanan olaylar anlatılmaktadır. Romanda net tarihler verilmemektedir. Mevsimlerden hareketle romandaki zamanı takip etmek mümkündür. Bu takipten 1971 yılının Ağustos sonu itibarıyla başlayan romanın 1972 yılının kış aylarında bittiği görülebilir. Kısacası romandaki olayların 15 – 16 aylık bir zaman dilimi içerisinde geçtiği ifade edilebilir. Yazarın on altıncı ve son romanı Çakalkaplan'da Ferhat Ceylan'ın yaşamış olduğu iki yıllık süreç anlatılmaktadır. Romandaki reel zaman dilimi bir bahar mevsiminde başlar, bir bahar mevsiminde biter. İki yıllık süreçte roman kahramanının yaşadıkları, geriye dönüşlerle verilmektedir.

Görülüyor ki Günel'in romanlarında zaman olarak Türkiye'nin son elli yedi yılı anlatılmaktadır. 1955'ten 2012'ye kadar geçen süre zarfında Türk insanının yaşamış olduğu olaylar, Günel'in romanlarının ana eksenini oluşturur. Bu zaman dilimi yazarın hayatıyla da paralellik gösterir. Günel'in romanlarında zamanın kullanımıyla ilgili şu ortak özellikleri görürüz. Romanlarda geriye dönüşler ve hatırlamalar sıklıkla kullanılmıştır. Bazı romanlarda şimdi ile geçmiş iç içe işlenmiştir. Romanların çoğunluğunda olay zamanı bir yıl veya daha az bir süre de geçmektedir. Romanlarda kesin tarihler belirtilmemektedir. Mevsim, ay veya gün isimleriyle zamanlar arasında bağlantı kurulmaya çalışılır. Türkiye'nin yakın tarihine ait sosyal ve siyasi olaylar romanlarda işlenmiştir. Bazı romanlarda zamanlar karışırken bazılarında zamanlar kronolojik olarak düzenlenmiştir. Kısacası Günel'in romanlarındaki zaman anlayışı Türkiye'nin yakın tarihinde yaşadıkları ve yazarın hayatıyla paralellik gösterir.

Burhan Günel'in Romanlarında Tema

Olay örgüsü temayı verecek biçimde oluşturulur. Her romanda bir tema işlenir. Romandaki temanın dışında temayı destekleyen duygu, düşünce ve olaylar da olabilir. Günel'in romanlarında genellikle bir tema etrafında birden çok duygu, düşünce ve olayın işlendiğini görürüz. Romanlardaki ilişkiler etrafında belirlenen olay örgüsünün şekillendirdiği temalar Günel'in eserlerinde şu başlıklar altında karşımıza çıkar.

Maddi İmkân – İmkânsızlık Çatışması

Bu tema, iki farklı romanda ele alınır. Gelir seviyesi düşük insanların anlatıldığı yazarın ilk romanlarında bu temayı görmemiz mümkündür. Yazarın ilk romanı Ökse’de Mehmet Efendi ve ailesinin yaşamış olduğu maddi imkânsızlıklar, ikinci romanı Umud Zamanı’nda ise Sedat ve ailesinin yaşadıkları maddi imkânsızlıklar anlatılarak bu tema işlenir.

Toplum Baskısı

Bu tema, Yağmurla Giden romanında ele alınır. Yazarın üçüncü romanı olan Yağmurla Giden’de bazı toplumsal baskıların insanları yanı sıra sürükleyebileceği anlatılmak istenir. Bu durum roman kahramanı Emine’nin yaşadıkları çevresinde işlenir.

Yabancılaşma

Bu tema, Günel’in dördüncü romanı olan Aksayan’da karşımıza çıkar. Romanın başkişisi Turan’ın şahsında bireyin topluma yabancılaşması verilir. Turan’ın fizyolojik ve psikolojik durumu topluma yabancılaşmasına neden olur.

Büyük Sosyal Hadiselerin ‘Küçük - İnsanların’ Dünyalarındaki Etkileri

Bu tema, yazarın beşinci romanı olan Acının Askerleri’nde karşımıza çıkar. Romanın başkişisi durumundaki Naim’e’nin gençlik yıllarında şahit olduğu Kurtuluş Savaşı ve bu yıllarda yaşadığı acılar, Naim’e’nin ömür boyu yaşayacağı acıların da temeli durumundadır. Bu durum, ‘Büyük Sosyal Hadiselerin ‘Küçük İnsanların’ Dünyalarındaki Etkileri’ söz grubuyla ifade edebileceğimiz bir temaya vücut verir. Bu temanın işlendiği diğer bir roman Ateş ve Kuğu’dur. 1993 yılında Sivas’taki Madımak Oteli’nde yakılan otuz yedi insanımızın yaşadıkları romandaki olay örgüsünü şekillendirir. Romanı yazan yazar bu yangını yaşayanlar arasındadır. Yangından kurtulur. Fakat yangının izlerinden kurtulamaz. Yaşadıklarından on yıl sonra yangını ve yaşananları anlatmak üzere bir roman yazmaya karar veren yazarın bu süre içerisinde yaşadıkları acılar, sosyal hadiselerin insanların dünyasındaki etkileri olarak düşünülebilir. Romanda bu temadan hareketle yazılmıştır. Yazarın on beşinci romanı Ahtapot’ta da toplumdaki siyasi ve sosyal hadiselerin insanların yaşamlarındaki etkileri üzerinde durulmaktadır. 12 Mart 1971 darbesi ve sonrasında ülkede yaşanan durumun insanların hayatlarını nasıl alt üst ettiği anlatılmak istenir.

Kasabadaki Yerli Halk ile Kasabaya Dışarıdan Gelenlerin ve Memurların Çatışması

Günel’in altıncı romanı olan Kalanlar ve Gidenler’de işlenen bir temadır. Romanda 1957 seçimleri öncesinde Akdeniz’de bir kasabada yaşananlar anlatılır. Kasabada yaşayan yerli halk ile kasabaya dışarıdan gelenler ve memurlar arasındaki

çatışma romandaki temaya vücut verir. Farklı değer yargılarına sahip bu insanların hayat karşısındaki tutum ve davranışları temayı oluşturur.

Bir Kuşağın Yaşadıkları

Bu tema, yazarın yedinci romanı *Ve O Güzel Kadının Çocukları*'nda karşımıza çıkar. Roman, '68 Kuşağı' olarak adlandırılan kuşağın yaşadıkları üzerine kurulur. Romanda insan ve insana ait değerlerin öneminden bahsedilir. İnsanın değerli bir varlık olduğu vurgulanarak genç insanların çeşitli güçler tarafından kullanıldığı anlatılmaya çalışılır. Bu kuşağın yaşadıkları, aynı zamanda romanın temasına da vücut verir.

Halden Şikâyet, Arzu Edileni Arama

Bu tema, yazarın sekizinci romanı *Eski Desenler*'de karşımıza çıkar. Roman içinde roman yazma denemesinin uygulandığı romanda, romanın kahramanı ve roman kahramanının yazmış olduğu romandaki kahraman çevresinde insanların halden memnun olmayarak sevgiyi farklı kişilerde aradıklarını görürüz. Roman kahramanlarının yaşadıkları evlilik dışı, yasak ilişkiler 'arzu edileni arama' çabası olarak düşünülebilir. Romandaki olaylar bu tema çevresinde vücut bulur.

İnsan Sevgisi

'İnsan Sevgisi' temasının işlendiği romanlardan birisi yazarın onuncu romanı *Barakadır*. Roman kişileri, sevgisizlik nedeniyle acı çekerler. İnsanların birbirleriyle ilişkilerinde karşılıklı sevgi ve saygının olması gerektiği vurgulanır. 'İnsan Sevgisi' temasının işlendiği bir diğer roman da yazarın on birinci romanı *Ateş Uykusu*'dür. Romanın başkışisi 'Adam' içinde yaşadığı dünyanın bozulmuşluğuna, çürümüşlüğüne rağmen sevgiyle hayata tutunmaktadır. Romanda ayrıca insanların hayata ve sevgiye dair birçok şeyi tükettikleri anlatılmaya çalışılır. Toplumdaki yozlaşmanın insanları bozduğu ve bunun neticesinde birçok şeyin tüketildiği vurgulanmak istenir. Sevginin de bu tüketilen şeylerin başında geldiği ifade edilir. Burhan Günel, ince duyarlılıkların yazarıdır. Romanlarında 'insan sevgisi' üzerinde durur. İnsanların birbirlerini sevmesi gerektiğini düşünür. Bu tema, ayrıca yazarın *Acının Askerleri, Kalanlar ve Gidenler, Ve O Güzel Kadının Çocukları, Eski Desenler* romanlarında da varlığını hissettirir. Görülüyor ki Günel'in romanlarında 'insan sevgisi' büyük yer tutar. Sevgi, romanlarda insanları birbirine bağlayan, insan varlığını tamamlayan bir tema olarak karşımıza çıkar. Bu tema aracılığıyla sevgisiz toplumlarda insanların acı çektiği dile getirilerek, sevginin insanı, büyüten, yücelten bir duygu olduğu anlatılmaya çalışılır.

Kendisiyle Hesaplaşan Birey ve Sıkıntıları

Bu tema, yazarın dokuzuncu romanı *Yasak Odası*'nda karşımıza çıkar. 'Yasak Odası' romanında kendi kendisiyle hesaplaşan birey ve onun yaşadığı sıkıntılar

eserin merkezinde yer alır. Tema bu bireyin kendi kendisini değerlendirmesi çevresinde vücut bulur.

Küreselleşme

Yazarın on ikinci romanı Bütün Zamanlar'da işlenen bir temadır. Günümüzdeki Prens Burhan'ın Amerika'da katılmış olduğu toplantılarda dünyada ve ülkemizde küreselleşmenin nasıl gerçekleşeceği üzerinde durulur. Tema, bu kavram etrafında vücut bulur.

Aşk

Yazarın on dördüncü romanı Güz de Geçer'de işlenen bir temadır. Ressam Baharten (Yalım) Gülüş ile Hukuk Fakültesi öğrencisi Savil'in yaşamış olduğu bu aşk, romandaki temaya vücut verir. Bu aşk etrafında Türkiye'nin dününe ve bugüne ait birçok olaydan söz edilerek ülkemizin içinde bulunduğu durum anlatılmak istenir.

Kaba Güç Düzeninin İnsanlar Üzerinde Oluşturduğu Korku ve Toplum Yapısındaki Bozukluk

Yazarın on altıncı ve son romanı Çakalkaplan'da bu tema işlenmektedir. "Romanda yönetim ve denetim erkinin insanları sınımsız sardığı, bundan kaynaklanan korkuların birçok bireysel ve toplumsal sorunun nedeni olduğu üzerinde durulur." (Sakallı, 2012: 360)

Yukarıdaki temalara baktığımızda Günel'in romanlarındaki temaları iki ana başlıkta toplamamızın doğru olduğunu söyleyebiliriz. Bunlardan birincisi insana ait durum ve değerlerin işlendiği temalar olarak ifade edebiliriz. Bunları şöyle sıralayabiliriz. 1. Maddi imkân – Maddi imkânsızlık çatışması 2. İnsan Sevgisi 3. Toplum Baskısı 4. Aşk 5. Bireyin Kendisiyle Hesaplaşması ve Sıkıntıları 6. Yabancılaşma 7. Büyük Sosyal Hadiselerin 'Küçük İnsanların' Dünyalarındaki Etkileri 8. Kasabadaki Yerli Halk ile Kasabaya Dışarıdan Gelenlerin, Memurların Çatışması, 9. Hâlden Şikâyet ve Arzu Edileni Arama 10. Kaba Güç Düzeninin İnsanlar Üzerinde Oluşturduğu Korku ve Toplum Yapısındaki Bozukluk

İkinci grup temaları ise Türkiye'de ve Dünya'da yaşanan olayların işlendiği temalar söz grubuyla ifade edebiliriz. Bunları da şu başlıklar altında toplayabiliriz. 1. '68 Kuşağı' 2. Küreselleşme.

Bu temaları destekleyen diğer duygu, düşünce ve olayları ise şöyle ifade edebiliriz. 1. Umut ve Umutsuzluk 2. Gerçek X Hayal (Kurgu) çatışması 3. Ölüm düşüncesi ve intihar 4. Başkaldırı – isyan 5. Sorumluluk 6. Kuşak çatışması 7. Çocuk Sevgisi 8. Özlem 9. Toplumdaki Bozulma – Çürüme 10. Tüketilmişlik 11. Birey X Toplum Çatışması 12. İnanç 13. Ateş 14. Sevgisizlik 15. Savaş 16. Milliyet Çatışması 17. İktidar Mücadelesi 18. Sömürgecilik 19. Çarpık Kentleşme 20. İrtica ve Kürt Sorunu 21. '12 Mart Muhtırası' 22. '12 Eylül Darbesi' 23. Sivas Olayı 24. Çevre Kirliliği'

Yazar, romanlarında ilk grupta ifade ettiğimiz temalarla insanı, insanın toplum içindeki yerini anlatmaya çalışır. Onun ikinci grupta işlediği temalar ise olaylara bakışını, değerlendirişini ve yorumlayışını içerir. Görülüyor ki Günel, romanlarında işlediği temalarla 'bireyi ihmal etmeyen, gerçekçi bir yazar' kelime gruplarıyla ifade edebileceğimiz bir duruş sergiler. Onun olayları yorumlayışı, gözlemciliği ve içtenliği romanlarındaki temalarda açıkça gözlenir.

Burhan Günel'in Romanlarında Anlatım

Roman anlatma esasına bağlı edebi bir türdür. Anlatım farklı unsurlar kullanılarak gerçekleştirilir. Bunları anlatıcı – bakış açısı, anlatım türleri, anlatım teknikleri ile dil ve üslup özellikleri başlığı altında toplamamız mümkündür. Anlatma esasına bağlı bütün edebi türlerde olduğu gibi romanda da bu unsurların çeşitli şekillerde kullanıldığını görürüz. “Bakış açısı, anlatma esasına bağlı metinlerde vaka zincirlerini ve bu zincirin meydana gelmesinde kullanılan, mekân, zaman, şahıs kadrosu gibi unsurların kim tarafından görüldüğü, idrak edildiği ve kim tarafından, kime nakledilmekte olduğu sorularına verilen cevaptan başka bir şey değildir.” (Aktaş, 2003: 78) Burhan Günel'in romanlarında genellikle 'hâkim bakış açısı'nın kullanıldığını görürüz. Yani anlatıcı itibari âleme aittir. Nakledilmek istenilen itibari âlem ile ilgili her şeyi bilen ve gören durumundadır. Bundan başka Günel'in romanlarında 'kahraman anlatıcının bakış açısı'nın da kullanıldığına şahit oluruz. Bu durum romanlarda şu şekilde gerçekleşir. Romanlar genellikle ilahi bir anlatıcı tarafından nakledilir. Fakat bazı durumlarda ilahi anlatıcı, anlatımı roman kişilerine bırakır. Böylece okuyucu, romandaki olaylarla ilgili bazı bilgileri bizzat kahraman anlatıcının bakış açısından öğrenir. Günel'in romanlarında gördüğümüz diğer bir anlatım özelliği de 'birden çok anlatıcı' söz grubuyla ifade edebileceğimiz anlatım çeşitliliğidir. Bu çeşitlilik yazarın onuncu romanı Baraka'da görülmektedir.

Günel'in romanlarında gördüğümüz anlatım türlerini öyküleme, betimleme, diyalog, açıklama, şeklinde sınıflandırabiliriz. Günel'in romanlarında gözlem ve dış dünya önemli bir yer tutar. Yazarın, yaşamış olduğu yerleri, olayları, tanıdığı kişileri romanlarında kurguladığını söyleyebiliriz. Gerçek hayattan aldıklarını kurgulayarak bireyi ve bireyden hareketle toplumu anlatmaya çalışan yazarın romanlarında öykülemenin yeri büyüktür. Yazar, ana ve geçmişe ait olayları öyküleme yoluyla okuyucuya aktarır. Okuyucu, öyküleme ile olay ve kahramanlarla ilgili birçok bilgi edinir, olayları ve kişilerin ilişkilerini anlamlandırır. Yazarın başvurduğu diğer bir anlatım türü ise betimlemedir. Özellikle kişilerin ve mekânların anlatımında bu tür kullanılır. Yazar, kişilerin fiziksel ve ruhsal özelliklerini betimlemeler yaparak anlatır. Ayrıca panorama – peyzaj ve dekor olarak mekânlar da betimlemeler aracılığıyla verilir. Kısacası betimlemeler, Günel'in romanlarında kişilerin ve mekânların tanıtımında kullanılan bir tür olarak karşımıza çıkmaktadır. Yazarın kullandığı diğer bir anlatım türü ise diyalogdur. Bu türün kullanımıyla

kişilerin olaylar etrafında birbirleriyle konuşmaları verilir. Bazen de roman kahra-manlarının diyaloglarla olaylar hakkında değerlendirmeler yaptıklarını görürüz. Günel'in romanlarında kullandığı anlatım türlerinden birisi de açıklamadır. Yazar, açıklamalar vasıtasıyla olaylar – kişiler ve durumlar hakkında okuyucuyu bilgi-lendirmektedir. Yazar, romanlarında kullanmış olduğu bu türler ile romanlarını kurgulamış ve okuyucuya aktarmıştır.

Günel'in romanlarında gördüğümüz teknikleri geriye dönüş (flashback), iç monolog, benzetme, montaj, bilinç akışı, mektup, metinlerarasılık, psikolojik çö-zümlemeler, (duyurular – genelgeler- iletiler), leitmotiv başlıkları altında toplaya-biliriz. Günel'in romanlarında geriye dönüş tekniğinin sıklıkla kullanıldığını söy-leyebiliriz. Yazarın, şimdide ve geçmişe ait olaylar arasındaki bağlantıyı kurmak, kişilerin düne ve bugüne ait yaşantılarını okuyucuya aktarmak adına bu tekniği kullandığını görürüz. Günel, iç monolog tekniğini kullanarak kişilerin olaylar, du-rumlar ve kişiler hakkındaki duygu ve düşüncelerini okuyucuya aktarmak ister. Bilinç akışı tekniği vasıtasıyla da kişilerin iç dünyasında yaşadıklarını anlatmayı amaçlar. Günel'in kullandığı tekniklerden birisi olan benzetmeler ile kişileri, olay-ları veya nesnelere bireylerde çağrıştırdıkları başka şeylere benzeterek okuyucu-nun bilincini açık tutar. Kullanmış olduğu montaj tekniği ile de başka metinlerden romanlarına alıntılar yapar. Bu alıntılar içerisinde (duyurular – genelgeler ve ile-tilerde) bulunmaktadır. Yazar, yapmış olduğu psikolojik çözümlemeler ile roman kişilerinin ruh dünyalarını verir. Leitmotiv tekniği ile de belirli kavramları bazı romanlarında sıklıkla kullandığı görülür. (Acının Askerleri, karınca ezmez, Ve O Güzel Kadının Çocukları vb.) Yazarın kullanmış olduğu mektup tekniği ile kurgu-yu zenginleştirdiğini söyleyebiliriz. Metinlerarasılık tekniği ile de dış dünyadaki bazı roman veya eserlere göndermeler yapar.

Yazarın yukarıdaki teknikler dışında kullanmış olduğu çeşitli özelliklerden de söz etmek yerinde olacaktır. Yazarın romanları genellikle bölümlendirilmiştir. Yazar bunu rakamlar ve adlar kullanarak yapmıştır. Bu durum okuyucunun ro-manlardaki olay akışını takip etmesi açısından önemlidir. Yazarın romanlarında gördüğümüz özelliklerden birisi de 'Roman içinde roman yazma' denemesinin uygulanmış olmasıdır. Yazarın Eski Desenler, Yasak Odası, Baraka, Bütün Zaman-lar, Ateş ve Kuğu, Güz de Geçer romanlarında gördüğümüz bu teknikte roman kahramanları romana adını veren bu eserleri yazmakta veya bu eserleri yazma-yı düşünmektedirler. Ayrıca yazar bazı romanlarında (Yağmurla Giden ve Umut Zamanı'nda) romanın kurgusuyla ilgili farklı teknikler kullanır. Örneğin Yağmurla Giden adlı romanında 'Zaman Dışı' başlıkları adı altında olayları çocuğun gözüyle nakletmektedir. Ayrıca Umut Zamanı romanında romanı 'Sonrası' ve 'Öncesi' adlı iki bölüme ayırarak önce olayların sonrasını anlatmakta sonra olayların öncesine dönmektedir. Günel'in romanlarında kullandığı bu tekniklerle, anlatımı süslediği-ni, kurguyu çeşitlendirdiğini söyleyebiliriz.

Burhan Günel, 1970'li yıllardan itibaren yazın dünyasının içinde olan bir yazardır. Onun dili ve üslûbu da yazdıkça gelişmiştir. O romanlarında ve diğer eserlerinde 'dil özenini' ön plânda tutarak yazar. Dile egemen olmadan, dilde kendine özgü alanlar açmadan edebiyatçı olunamayacağına inanır. Onun romanlarındaki dil özelliklerine baktığımızda şiirli bir anlatım ile karşılaşırız. Romanları mensur şiiri hatırlatacak tarzda yazılmıştır. Kendisi de yazarlığını özetleyecek tanımını 'şiirli gerçekçilik' olarak ifade eder. (Günel, 2001: 5) Onun romanlarında okuyucuyu zorlamayan sade ve ayrıntıdan uzak bir dil kullanılır. Konu seçiminde özgün olmayı isteyen yazar dili kullanırken de özgün olmayı tercih eder. Duru, akıcı ve rahat bir dilin onun eserlerinin bütününe hâkim olduğu görülür. Bazı romanlarında anlattığı yörenin insanlarını konuşturur. Buralarda yöresel dili bozmaz. Bazı romanlarında ise işlediği temalara göre imge ve çağrışımlarla yüklü bir dil kullanır. Kısacası Günel'in dili, edebiliği kavramış bir yazarın dili olarak düşünülebilir. Sade ve şiirselliğe yakın bir dil olarak nitelendirilebilir.

Sonuç

1970li yıllarda yazmaya başlayan Burhan Günel, günümüze kadar bu yazı çalışmalarını sürdürür. Yazarın ilk romanı Ökse 1972'de, son romanı Çakalkaplan ise 2012 yılında yayımlanır. 16 romanı olan yazarın 17 hikâye kitabı, 2 inceleme kitabı, 1 gezi kitabı, 14 tane çocuk romanı ve hikâyesi, 3 adet de şiir kitabı bulunmaktadır. Yazar, edebiyatın teorik yönüyle de ilgilenen bir kişi olarak karşımıza çıkar. Onun roman ve roman teorisi ile ilgili birçok yazısı bulunur. Yetmişli yıllardan günümüze kadar edebiyatın hemen her alanında sayısız esere imza atmış olan yazar, kırk yıla yaklaşan sanat yaşamındaki eserleriyle on tane de ödül alır. Onun romancılığına baktığımızda romanlarının kendi yaşamından izler taşıdığını görürüz. O, yaşadıklarından, gördüklerinden, bildiklerinden hareketle romanlarını kurgulayan bir yazar olarak düşünülebilir.

Burhan Günel, 'insan' ve 'insana ait değerleri' anlatan bir yazardır. Onun romanlarındaki insanlar yaşadıkları çevre içerisinde ele alınırlar. İlk romanları, Türkiye'de iç göç (kentleşme), dış göç ve sanayileşme sürecinin yaygınlaştığı yıllarda şehirlerin gecekondu mahallelerinde ve kasabalarda yaşayan insanların yaşam mücadelesi üzerine kuruludur. Yazar, 'Küçük İnsan' söz grubuyla ifade edebileceğimiz bu insanları gözlemlerinden hareketle kurgulayarak onların dünyasına girer. Ökse, Umut Zamanı, Yağmurda Giden, Kalanlar ve Gidenler adlı romanlarında onların yaşam kavgalarını, umutlarını, çelişkilerini, arzularını, sevgilerini, sorunlarını, tutum ve davranışlarını ele alır. Hayata tutunmaya çalışan, kendisiyle ve çevresiyle sürekli mücadele içinde olan bu 'küçük insanların' değer yargılarını gösterir. Ve O Güzel Kadının Çocukları romanı ile 70li yılların özeleştirisini yapar. İdeolojik kimlik bunalımı içerisindeki insanların yaşadıkları dramı anlatır. On beşinci romanı Ahtapot'ta da benzer olgular üzerinde durur. Acının Askerleri ile Ateş

ve Kuğu adlı romanlarında bireysel ve sosyal acıları bir arada işler. Bu romanlarda büyük sosyal hadiselere maruz kalmış (Kurtuluş Savaşı, Sivas Olayı) bireylerin ruh dünyalarındaki etkilerini gözler önüne serer. Aksayan romanıyla kendisine ve çevresine yabancılaşan bireyin psikolojik durumunu anlatır. Bireyin çöküşü ve yaşama isteğini yitirışı üzerinde durur. Yasak Odası, adlı romanıyla bireyin iç dünyasına yönelişini, kendisiyle hesaplaşmasını ve sıkıntılarını işler. Baraka ve Ateş Uykusu romanlarıyla sevgisizlik yüzünden acı çeken insanları anlatır. İnsan sevgisini bir problem olarak ele alır. Eski Desenler, adlı romanıyla kadın erkek ilişkilerini irdeler. Çarpık ilişkilerin toplum yapısını bozduğunu anlatmaya çalışır. Bütün Zamanlar romanıyla mekânlar ve zamanlar arasında bölünen insan ile geçmiş ve günümüz arasında bağlantı kurar. İnsanların iktidar ve güç adına birbirlerini nasıl ve hangi yollarla yok ettiklerini vurgular. Güz de Geçer adlı romanında bir aşkı anlatır. Birbirini seven iki insanın yaşadıklarıyla Türkiye'nin dününü ve bugünü sorgular. On altıncı ve son romanı Çakalkaplan'da asker emeklisi bir yazarın iki yıllık zaman diliminde yaşadığı ve şahit olduğu entrika yüklü olaylar anlatılır.

Görülüyor ki Günel'in romanlarında 'insan sevgisi' önemli bir yer tutar. O, hemen hemen bütün romanlarında insana ait değerleri işler. Romanlarda farklı değer yargılarıyla karşımıza çıkan bu insanların kimisi daha iyi bir hayatın özlemine kurarken kimisi her geçen gün bozulan toplumda var olma mücadelesi verir. Bireylerin toplum içindeki yerini anlatan yazar, bireylerin bozulmasıyla birlikte toplum yapısının da bozulduğunu anlatmak ister. Ayrıca romanlarında Türkiye'nin yakın tarihinde yaşamış olduğu toplumsal ve siyasi olaylara da yer verir. Böylece Türk insanının son kırk yıl içerisinde yaşadıklarına ışık tutar.

Günel, gözlem gücü yüksek bir yazardır. O, hayatın içinde olanı, roman gerçekliği içerisinde vermesini bilen bir yazar kimliğiyle karşımıza çıkar. Yaşanılmış ve yaşanabilir olan şeyler romanlarının içeriğini oluşturur. Onun roman kahramanları dış dünyada karşılaşılabileceğimiz tiplerdir. O, dış dünyada karşılaştığı insanları, olayları, durumları kurgulayarak romanlarını oluşturur. Hataylı olan yazarın romanlarında 'Akdeniz' bölgesinin duyarlılığı varlığını hissettirir. Romanlarında insan sevgisi, aşk, tutku, acı, ayrılık, yalnızlık, aldanış ve aldatış, umut, umutsuzluk, özlem, kendisiyle ve çevresiyle hesaplaşma ön planda yer alır. Romanlardaki zaman kullanımına baktığımızda romanların çoğunda olay zamanı bir yıl veya daha az bir sürede geçer. 1955'ten 2012'ye elli yedi yıllık bir zaman içerisinde Türk insanının yaşamış olduğu sosyal ve siyasi hadiseler, yazarın romanlarında işlenmiştir. Bu süre içerisinde yaşananlar, yazarın hayatıyla da paralellik gösterir. Bazı romanlarda zaman kronolojik olarak devam ederken bazı romanlarında geriye dönüşler ve hatırlamalarla zamanlar birbirine bağlanır. Yazarın romanlarında Hatay, Ankara, İstanbul, Adana, Konya, İzmir gibi şehirler mekân olarak ön plana çıkar. Bu şehirler aynı zamanda yazarın hayatını sürdürdüğü yerlerdir. Yazarın romanlarında dekor ve peyzajların sıklıkla kullanıldığı görülür. Bu peyzaj ve dekorlar mü-

şahade neticesi kaleme alınmıştır. Yazar, gördüğü manzaranın zihninde teşekkül ettirdiği düşünce ve hayalleri de müşahadeye ait unsurlarla birlikte verir. Günel'in romanlarındaki mekânlar için sürdürülen yaşama tarzını ifade eden yerler tanımlamasını yapabiliriz. Anlatım açısından bakıldığında romanlarda genellikle 'hâkim bakış açısı'nın kullanıldığı görülür. Bazı romanlarda anlatıcı sözü kahraman anlatıcıya bırakır. Buralarda olaylar, 'kahraman anlatıcının bakış açısı'ndan nakledilir. Ayrıca Baraka romanında olaylar birden çok anlatıcı tarafından aktarılmaktadır. Romanlarında öyküleme, betimleme, diyalog, açıklama gibi anlatım türlerini, geriye dönüş, iç monolog, benzetme, montaj, bilinç akışı, mektup, metinlerarasılık, psikolojik çözümlenmeler, leitmotiv gibi modern anlatım tekniklerini kullandığı görülür. Burhan Günel, romanlarını ve diğer eserlerini oluştururken özgünlüğe büyük önem verir. Dili kullanmada göstermiş olduğu özen dikkat çekicidir. Şiire yakın bir dili vardır. Günel'in romanlarındaki yapısal özellikler tutarlıdır. Romanlarını rakamlarla veya şahıs isimleriyle adlandırarak bölümlendirir. Temaları yapıya uygun olarak vücut bulmuştur. Romanları, yazıldıkları yılların şartlarını göstererek içinde buldukları dönemin zihniyetini verir. Gerçekçi bir çizgide görülen romanlarında kurgusal özellikler bir bütünlük arz eder.

Yazı faaliyetini hâlâ sürdüren Günel'in, 2012'ye kadar yazdığı on altı romanıyla 1970 sonrası Türk romanına önemli bir katkı sağladığı söylenilebilir. Yazar, romancılığının yanında, hikâyeci, şair, eleştirmen, oyun yazarı, çocuk edebiyatçısı, deneme yazarı kimlikleriyle de karşımıza çıkar. Onun romanlarının ve romancılığının incelendiği bu çalışmada, onun roman anlayışını "insanı seven ve ona ait değerlerin korunması gerektiğine inanan, bireylerden hareketle toplum yapısını anlatan, eleştirel gerçekçi bir yazar" söz gruplarıyla tanımlamanın yerinde olacağı düşüncesindeyim.

KAYNAKÇA

- AKTAŞ, Şerif, (2003) *Roman Sanatı ve Roman İncelemesine Giriş*, Akçağ Yayınları, Ankara
- AKTAŞ, Şerif, (2005) 'Anlatmaya Bağlı Edebi Metinlerde Zihniyet Hakkında' Türk Edebiyatı 9, Bilge Ders Kitapları, Ankara
- GÜNEL, Burhan, (1972) 'Ökse', Remzi Kitabevi, İstanbul
- GÜNEL, Burhan, (1974) 'Umut Zamanı', Remzi Kitabevi, İstanbul
- GÜNEL, Burhan, (1976) 'Yağmurla Giden', Bilgi Yayınevi, İstanbul
- GÜNEL, Burhan, (1979) 'Aksayan', Kerem Yayınları, Ankara
- GÜNEL, Burhan, (2007) 'Acının Askerleri', 5. baskı, Heyomola Yayınları, İstanbul
- GÜNEL, Burhan, (1984) 'Kalanlar ve Gidenler', Yalçın Yayınları, İstanbul
- GÜNEL, Burhan, (1985) 'Ve O Güzel Kadının Çocukları', Kerem Yayınları Ankara

- GÜNEL, Burhan, (1986) 'Eski Desenler', Kerem Yayınları, Ankara
- GÜNEL, Burhan, (1987) 'Yasak Odası', Kerem Yayınları, Ankara
- GÜNEL, Burhan, (2005) 'Baraka', 3. baskı, Tekin Yayınları, İstanbul
- GÜNEL, Burhan, (1996) 'Ateş Uykusu', Öteki Yayınları, İstanbul
- GÜNEL, Burhan, (2002) 'Bütün Zamanlar', Can Yayınları, İstanbul
- GÜNEL, Burhan, (2004) 'Ateş ve Kuğu', Alkım Yayınları, İstanbul
- GÜNEL, Burhan, (2008) 'Güz de Geçer', Sarissa Yayınları, İzmir
- GÜNEL, Burhan, (2011) 'Ahtapot', Abm Yayınevi, İstanbul
- GÜNEL, Burhan, (2012) 'Çakalkaplan' Kurgu Kültür Merkezi Yay. Ankara
- GÜNEL, Burhan, (2001) 'Şöyle Bir Baktım Kendime' Damar, S.121, Ankara
- GÜNEL, Burhan, (2006) 'Akdenizli Bir Yazar' Damar, S.181, Ankara
- SAKALLI, Fatih, (2012) 'Şiiri Düzyazıyla Kuşatan Yazar - Burhan Günel'in Romancılığı' Otorite Yay. Ankara